СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 14. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 19-го січня 1938. No. 14. Jersey City, N. J., Wednesday, January 19, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

РУЗВЕЛТ НАРАДЖУЄТЬСЯ З АВТОМОБІЛЬНИМИ МАГНАТАМИ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт запросив на наступну пятницю найважніщих представників автомобільного промислу, щоб нарадитися з ними щодо дальшого економічного життя Америки. Серед запрошених є Крайслер, президент „Крайслер Ко.", Едсель Форд, президент Фордових Фабрик, Кнудсен, президент „Дженерал Моторс Ко.", Макулей, президент „Мекард Мотор Ко." Крім них кільканацять менших.

ОБОРОНЯЄ БИЗНЕС ПЕРЕД УРЯДОМ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Томас Лямонт, партнер відомого банкира Морґана, рішуче заперечив, начебто великий бизнес пішов на сидячий страйк, щоб тим зломити волю уряду. Зовсім навпаки, говорив він, це так виглядає, що уряд вилучив бизнес від кооперації в напрямі загальної поправи. Він далі осуджував випади Джексона й Ікеса проти бизнесу, та притім додав, що в тому нема нічого дивного; бо коли комусь щось не вдається, то він шукає винуватців. Вкінці Лямонт предсказував, що між урядом і великим бизнесом таки прийде до порозуміння та співпраці і тоді настане в Америці новий добробут.

ПЕРЕДБАЧАЄ ПОВОРОТ ДО КРАЩОГО.

ВАШИНҐТОН. — Інґлес, заступник директора бюра заграничної домашньої торговлі, заявив, щона основі звітів багатьох компетентних економістів він може твердити, що вже в короткому часі прийде в Америці до рішучої економічної поправи. Він притім також заявив, що на основі статистичних даних можна ствердити, що закиди в сторону великого бизнесу, начебто він навмисно викликував теперішний застій, є неправдиві. Навпаки, цифри виказують, що хоч безробіття зростало, то великі фабрики нерадо відправляли робітників і робили все, що було в їх силі, щоб їх бодай частинно придержати на праці.

БУВШИЙ АМБАСАДОР НАКЛИКАЄ ДО ЗБРОЄННЯ.

НЮ ЙОРК. — Бувший амбасадор до Німеччини, а також президент університету Корнель, Шурман, сказав, що Америка повинна чимскорше узброюватися до зубів і не рахувати більше на пусті фрази про справедливість, демократів і т. п. Бо цілий світ є дуже схвильований і „справедливість", „мораль", „совість" — ґратимуть дуже малу ролю. Подібно, як у домашній революції одна кляса, що є понижена і використовувана, мало звертає уваги на справедливість, льояльність, право — таксамо серед народів. А нині народи так поділені, що одні мають усього подостатком, а інші покривджені. Ті останні прямують до викликання всесвітньої завірюхи в якій вони моглиб дістати те, що на їх думку їм належиться.

ПРОМОВА „ФІЛЬМОВОГО ЦАРЯ".

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — На зібранні ґазетних та книжкових видавців, бизнесменів і знавців оголошень виголосив промову Вилієм Гейс, який є свойого роду моральним цензором фільм у Голивуді, та якого називають „фільмовим царем". Він звертався з закликом до присутніх, щоб помогли рятувати Америку від якоїнебудь диктатури, нагадуючи суспільності на кожному кроці, що американці не люблять, щоб ними хтонебудь поштовхував, їх застрашував, або водив за ніс.

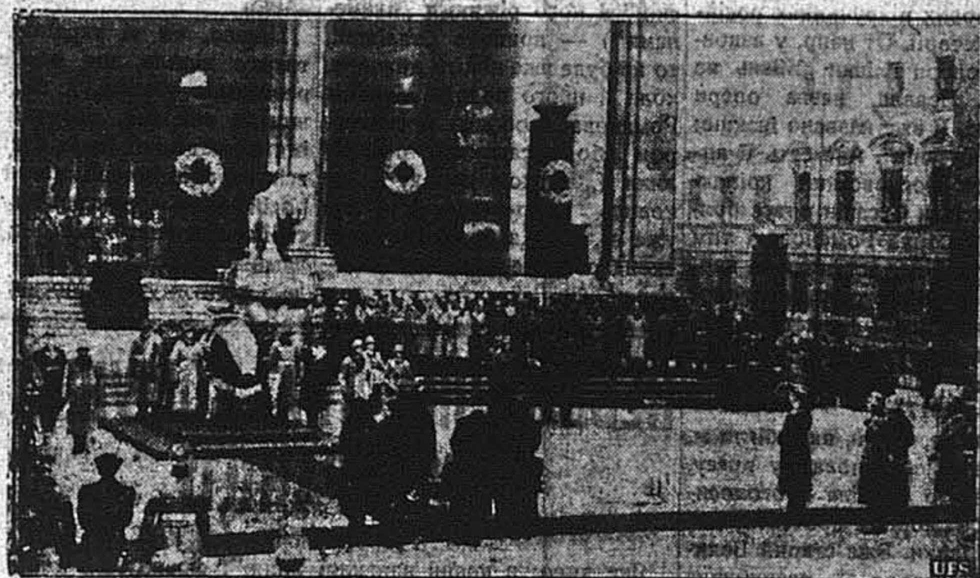
МУР ПРОПОНУВАВ ҐЕЙҐОВІ СЕНАТОРСТВО.

ДЖЕРЗІ СИТІ. — В день уродин посадника міста Джерзі Сити, Ґейґа, відвідав його новоибраний ґубернатор стейту Ню Джерзі, Мур, і предложив йому, на доказ спеціяльної пошани, приняти сенаторство в федеральному конґресі. Мур підкреслював велику відвагу, силу переконань і мужність Ґейґа. Але Ґейґ відмовився від цеї почести, кажучи, що суспільність подумалаб собі, що він зо страху перед дальшою боротьбою з юніями К. П. О. втікає до Вашинґтону.

ДОБРЕ СЛОВО ЗРОБИЛО БІЛЬШЕ, НІЖ СИЛА.

ГАРІСОН (Ню Джерзі). — В місцевій сталевій фабриці вибух сидячий страйк робітників. Прийшов на місце комісар поліції Брейді з відділом поліції, щоби по закону усунути з фабрики страйкарів. Але замісць уживати брутального способу, він виголосив до них промову, в якій висказав свої симпатії зо страйкарами. Після того просив їх, щоб добрим способом опустили фабрику. Один зо страйкарів запитався: „А коли ми вийдемо, то ви позволите страйколомам увійти до фабрики?" Брейді відповів, рішучо, що ні, бо вважає страйколомів за „голоту". Він також загарантував робітникам, що надворі могтимуть у мирний спосіб пікетувати стільки, скільки захочуть. Після цього робітники послухали його й опустили фабрику.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ПОҐАНСЬКІ ПОХОРОНИ В 20-МУ СТОЛІТТІ.

Похоронні церемонії в Мінхені, в Німеччині, коли ховали тіло ґенерала Еріха Людендорфа, відомого полководця зо світової війни. На похороні не було ніякого священика, бо Людендорф був основником ново-поганської віри, що признає стариниих тевтонських богів німецького народу. На образку направо, перед ґрупою жовнірів, стоїть канцлер Гітлер, віддаючи честь тілу ґен. Людендорфа.

ДОБИВАЮТЬСЯ ПРАВА ВБИВАТИ ХОРИХ ЛЮДЕЙ.

У Ню Йорку засновано товариство, яке поставило собі за завдання добитися від уряду дозволу вкорочувати на прохання життя тим особам, які невиліковально хворі і терплять страшні муки. До цього товариства записалося чимало американських учених.

ТРАҐЕДІЯ БАНКОВОГО УРЯДОВЦЯ-УКРАЇНЦЯ.

М-р Маріян Чумак, урядовець Банку Господарства Крайового, скінчив самогубством серед виняткoво траґічних обставин. Дената перенесли зо Львова до Ґдині, потім до Радомя. Маючи у Львові власний дім і ширший гурт рідні, приятелів та знайомих, так перейнявся цим перенесенням, що попав у стан психічної депресії. Ввечір збирався йти до театру з дружиною і своякими та приймав гостей. Вийшов з кімнати і непостережено для рідні — у лазничці покінчив із собою. Покійний мав 42 роки, залишив молоду дружину і малу дитину. Втішався загальною пошаною і симпатією і тому його траґічна смерть викликала потрясаюче враження.

ЗА ОШУКАНСТВО НА ШКОДУ БІДАКІВ.

Перед карним трибуналом у Львові розпочалася розправа проти д-ра Бронислава Овчарского, лікаря і бувшого власника кінових підприємств, який вимантив від 25 осіб кількадесять тисяч злотих, як кавції на посади, які обіцяв дати їм у кіні, що його заложив при вул. Личаківській. Кожному посади дати не міг, кіно збанкротувало, а гроші пропали. Минулого року д-ра Овчарского зліцитували, причому, він пробував скінчити самогубством, аж врешті станув перед судом обвинувачений в ошуканстві. Д-р Овчарский боронився, що ділав у добрій вірі, хотячи створити велике підприємство, що обіймалоб пять кін, одначе один з його спільників умер і цілий інтерес розбився. Разом з ним відповідає перед судом Ярослав Мельник, що помагав йому в орґанізації підприємства.

ДВІЧІ ПРОСТРІЛИВ СОБІ СЕРЦЕ І ДВІЧІ ЙОГО ВРЯТУВАЛИ.

Віденські часописи описують небуденну подію, яка там недавно трапилася. 22-літній урядовець Йоган Шмоль уже другий раз наложив на себе руку, перестрілюючи собі серце. Ще перед сімома роками хотів він покінчити самогубством зо собою і зранився тоді так важко, що лікарі не мали вже ніякої надії ратунку. Всетаки лікарям-хірурґам вдалося його майже чудом урятувати. Причиною першої самовбивчої спроби була втрата праці підчас найгіршої кризи.

Цим разом причиною самовбиества було нещасне кохання. Дівчина, яку він любив, відмовилася вийти за нього замуж, тому, що він мало заробляв. І цим разом Шмоля врятували. Коли тепер раненого положили на операційнім столі, лікарі здивувалися, побачивши на грудях Шмоля т. зв. „віконце", яке завжди роблять хірурґи, щоб дістатися до серця. Тепер Шмоль пострілився саме в те, зроблене підчас першої операції „віконце".

Часописи описують при цій нагоді хід операції серця, яка є дуже небезпечна й рисковна. Все залежить від швидкости і прецизности рухів хірурґа. Операція відбувається під наркозою. Передтим влучують пацієнтові апарат до штучного віддиху.

ПРИМАНИЛИ ДО СССР І ВБИЛИ.

Ще в листопаді 1936. р. виїхав до СССР у торговельних цілях купець Вольф Епштайн з Варшави. До жінки Епштайна зголосився незабаром якийсь панок. Він заявив, що прибув з СССР і знає, що Епштайна арештувало ҐПУ за висилання товарів без відома совєтських властей. На таку вістку Епштайнова забрала з дому тайком від людей брилянти й золото та пройшла через зелений кордон до СССР. Та тут її зараз замордували. Виявилося, що згаданий панок був звичайним, але й зручним та хитрим бандитом.

УРЯДОВЕЦЬ СПІЛЬНИК ЗЛОДІЇВ.

В Кельцах відбувся цікавий процес проти Віталія Криніцкого, який 17 літ був почтовим урядовцем, а потім став спільником злодіїв. Він збратався з злодіями й дав їм ключі до почтової каси, де були 84 тисячі злотих. Тими грішми мали злодії поділитися з тим урядовцем і ще з одним почтовцем, Альойзим Куклою. Суд засудив Криніцкого на 3 роки вязниці, почтовця Куклу на 4 роки, а злодіїв на 1 до 2 літ вязниці.

ТУРЕЦЬКИЙ „ТАРЗАН".

Як повідомляють з Анкари, в лісах коло Ерзерум кілька турецьких селян зустріли великана, що був порослий довгим волоссям і вбраний тільки у звірячу шкіру. На вид людей великан почав утікати. Турецького „Тарзана" тепер шукають, але без успіху. Він укрився серед лісів.

ГЕЛЬ У ЛІЧНИЦТВІ.

Гель — це газ, що 7 разів лекший від повітря. Він знаний головно з того, що його вживають до наповнювання повітреплавів (цепелінів), раз тому, що він незвичайно легкий, і тому, що не вибухає, як нпр. водень. Гелю у вільному повітрі дуже мало; його відношення в повітрі 1:200,000. Найбільше продукують гелю в Америці, де дістають його з підземних газових джерел.

В останніх часах гель застосували лікарі і в лічництві. Показалося, що мішанина гелю 79 прц. з киснем 21 прц. надається також добре до віддихання, як звичайне повітря, де є 21 прц. кисня і 79 прц. азоту. Одначе мішанина кисня і гелю є втроє лекша, ніж звичайне повітря, тому легко входить до легенів і вимагає до того багато меншої напруги віддихових мязів, ніж при вдиханні звичайного повітря. Ця прикмета мішанини гелю й кисня має вартість у випадках важкої астми в хоробах дишиці, дифтерії горла, коли виступає душність та важко віддихати. Тоді легка мішанина кисня з гелем може влекшити віддихання, рятуючи часто хорого від удушення.

УЧИТЕЛЬ-ПОЛЯК ПОБИВ УКРАЇНСЬКОГО СВЯЩЕНИКА

ЛЬВІВ. — „Діло" з 31. грудня 1937 р. друкує протестаційне письмо о. декана О. Радзикевича, звернене до шкільного інспекторату в Городку. Цей священик взиває публично інспекторат, щоб допущено його сотрудника, о. Антона Поточняка, до навчання релігії в школах. О. Радзикевич підкреслює, що о. Поточняка побив у школі, прилюдно при дітях, польський учитель Патер, коли священик учив релігії й молитви українською мовою. Декан заявляє, що він стара людина й слабого здоровля і не може сам промощувати собі дорогу кулаками, щоб міг учити українських дітей релігії. І тому змушений висилати молодшого й сильнішого фізично священика, щоб міг принаймі сяк-так себе оборонити перед нападами.

Зразок польської справедливости.

З цього протесту довідуємося, що хоч польський учитель напав на о. Поточняка і бив його кулаком у груди, то польський суд не покарав учителя, а згаданого українського священика, який обстоював своє право вчити українських дітей релігії українською мовою, а не польською.

ЗА „БОЖЕ, ЦОСЬ ПОЛЬСКЕН".

ЛЬВІВ. — „Діло" з 5. січня 1938 р. подає, що українського священика з Кропильник, повіт Самбір, потягнула польська влада до відповідальности за те, що, як подала польська вчителька, він заборонив у церкві співати українським дітям польський гимн „Боже, щось Польскен". Підчас розправи виявилося, що це неправда, бо священик такого заказу не давав. Тоді шкільний інспектор запитав священика провокаційно, що він зробив би, як би так домагались від нього, щоб такий гимн був у церкві відспіваний. Священик відповів, що не дозволив би на такий спів, бо греко-католицький обряд не дозволяє співати в церкві пісень по польськи.

ВЖЕ Є НАСЛІДКИ НОВОЇ „ДРУЖБИ" МОСКВИ З КИЄВОМ.

КИЇВ. — З днем 1. січня 1938 р. заповіджено новий щоденник, що виходитиме в Києві російською мовою під назвою „Советская Украина". Досі обходилась Україна під Советами цілком добре без такого щоденника.

ЩЕ ГІРШЕ НІЖ ЗА НАЙГІРШИХ ЧАСІВ ЦАРАТУ.

КИЇВ. — В Україні під Советами загострено нагляд над кожним мешканцем. Уся людність УССР мусить мати пашпорти. Але тепер і цього замало. Тепер заряджено, що на кожнім пашпорті мусить бути ще й фотографічна картка, призначена — для поліції.

ВІДСВЯТКУВАЛИ ЮВИЛЕЙ ЧЕКА В УКРАЇНІ.

КИЇВ. — В Україні під Советами святкували з наказу 20-ліття заснування Чека. З цього приводу нагороджено визначних чекістів, яких імена ось такі: Борисов, Перцов, Коркунов, Блюмов, Долгушев і Джірін. Тяжко визнатися тут тільки в однім: хто зо згаданих москаль, а хто жид.

ПОЯВИТЬСЯ „ЮВИЛЕЙНА" КНИГА.

КИЇВ. — Комуністична партія України випускає книгу „Советская Украина за 20 лет", очевидно російською мовою, з накладом 50 тисяч примірників.

ЗАСЛУЖЕНА ГРОМАДЯНКА.

ЛЬВІВ. — З останнім бажанням не виголошувати на похороні промов і не класти на домовину квітів, як теж з призначенням по кілька тисяч на видавництво „Червона Калина" і ріжні народні установи — відійшла від нас Марія Білецька, дружина покійного проф. Василя Білецького. Була це відома й заслужена громадянка, безкомпромісова у своїм відношенні до ворогів українського народу, що віддала всю свою працю на допомогу тим, що були у злиднях. Головно опікувалась українською шкільною молоддю.

35 ЗАЛІЗНИЧНИКІВ ПЕРЕД СУДОМ.

КИЇВ. — Поставлено перед суд 35 осіб із залізничої прислуги, яких названо „білоґвардійськими злодіями". Пишуть, що всі вони будуть розстрілені.

НЕ ГОДНІ ЗЛІПИТИ КАБІНЕТУ.

ПАРИЖ. — Провалився зпочатку премієр Шотан, що держав укупі „людовий фронт". По нім не зумів сформувати міністерського кабінету Юрій Бонне, також лівий. Не вдіяв нічого властивий творець лівого фронту, Леон Блюм. А тепер взявся за тесаме діло знов Шотан. Безладдя триває тому, що соціялісти намагаються доконче вдержати людовий фронт.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РАНА Й ПЛЯМА ІМІГРАЦІЇ

Без огляду на те, скільки добра не зробилиб ми в Америці для Рідного Краю й нашої визвольної ідеї, й скільки ми не прислужилисяб своєю працею і жертвенністю до поширення знання про український нарід і його культуру, є одна велика пляма, яка покриває нас соромом. Ми видали з себе теж і большевицьку язву.

Не в тім найбільше лихо, що між нами були чи є комуністи, бо є вони й у всіх інших народів. Лихо в тому, що ми маємо аж таких паршивих комуністів, яких не можна дошукатися між ніяким іншим народом.

Ми живемо в Америці й уже привчилися бути толерантними. Ми навчились бути вибачливими навіть тоді, коли маємо до діла з такими людьми, які мають наскрізь противні політичні переконання, навіть такі, які вважаємо чистим безглуздям. Але думаємо, що навіть найбільша політична терпимість не повинна позбавити людину розсудку і здорового почуття людскости. Вона не повинна відірвати її від почувань цілої нації. І не повинна її спаралізувати аж до цеї міри, щоб вона стала цілковито нечутливою на траґедію нації, на її терпіння, на її смерть, яку їй готує ворожа рука.

Навіть можна твердити, що можна розуміти всіляко й траґедію нації. А це значить, що й наші большевики в Америці можуть розуміти інакше від нас і те, що діється в Україні під Советами. Добре. І з тим можна погодитись. Але тоді треба визнати, що коли ці наші большевики цілковито не зійшли з глузду, то принаймні будуть консеквентно розуміти ту траґедію так, як її зрозуміють ті їхні визначні товариші, які живуть, чи жили в Україні й там комунізм наставляли, і які були для них авторитетом. Та так не є. Ми тепер є свідками, як відходять зо сцени один за другим ось ті найвизначніші большевицькі авторитети. Бачимо, що їх власна доля повинна би переконати і найзапеклішого червоного служаку Москви про безсумнівну траґедію України під Советами. Та ні, навіть і те не годно змінити почувань того кодла, що зачисляє себе до українських большевиків в Америці. Їхні „Українські Щоденні Вісти" далі продовжають свою роботу Каїна. Далі служать вірно Сталінові й далі підкопують українське народнє життя в Америці, а наших робітників іще далі туманять советським раєм і „братньою" Москвою. Вони далі підривають наші запомогові інституції й далі обманюють наших робітників „дешевими" асекураціями, щоб їх ошукати ще й на тім полі, як ошукали їх на полі політичнім і національнім. А ми що на те, ми, частина тих, з яких там в Україні під Советами виточують останню каплю крови? Уже час принаймні тепер відгородити себе вже цілковитим муром від того червоного кодла, що навіть не спосібне зачервонітися з сорому, що сповняє найганебнішу службу українського Юди і помічника московського ката — Сталіна.

КУДИ ПРОСТУЄ РОСІЯ?

До соціялістичної революції? До демократії, як твердять наївні чужинці по сталінських „виборах"?

Напевно ні. Ні до одного, ні до другого. В Росії виразно і свідомо підготовляється поворот до монархії. Я вже не кажу про такий, очевидний для всіх, балвохвальчий культ „вождя", який замісць партії поставив на нечувано високий постумент одну особу. Але й інші, дрібніші на око факти говорять про це.

От напр. обілювання московських царів і їх політики **„сабіранія русскіх земель"**, що слідно в нових підручниках російської історії. От напр. у взновленні опери Ґлінки **„Жізнь за царя"**. Правда, назва опери змінена. Її вже названо інакше: „Іван Сусанін". Але суть її лишилася: московський кріпак-мужик Іван Сусанін рятує боярина Михаїла Романова і тим помагає йому вступити на царський трон, на трон основоположника нової династії Романових, скинутої щойно в 1917 році по 300-літнім пануванні (1613—1917).

Дальше, чутки, які обігли м. і. і англійську поважну пресу, про намір Сталіна проголосити себе „лордом протектором" республики. Вже старий Великий Новгород — республика півночи — мав одного голову, так званого „посадника". Отже такий титул „посадника" має намір дати собі офірувати Сталін...

Нарешті, що останній, дрібний, але який жеж характеристичний факт! Московські часописи пишуть про потребу міцної, зцентралізованої державної орґанізації, про потребу все зєднати в одній руці... А що момент, який тепер переживає СССР, досить подібний до тої „великої смути", великого заколоту громадянської війни, які переходила Росія по смерті Івана Грізного аж до вибору царем Михаїла, то советські ґазети і письмаки розводяться і над тим далеким часово, а таким близьким періодом московської історії. І роблять п р а в д и в і, як на соціялістичні ґазети, ревеляції. Отже з тих ґазет виходить, що назва царя, яку російські стани дали першому Романову, це був чистий припадок; це походило з „браку чи недосконалости номенклятури". Це не був ніякий цар; це просто був орґанізатор, вибраний народом, щоб злучити докупи в одно зцентралізоване тіло, в одну цілість розшарпаний народ! Мовляв, це не був початок царату, а просто оборонний і оправданий відрух нації, яка мусіла в тій ситуації шукати одного вожда, одного шефа, щоб устоятися в боротьбі за існування.

А коли порівняти з тим твердження (в інших статтях), що таке саме завдання в XX. віці в Росії — злучити в одно ціле розшарпаний народ („советскій" з його ріжними „племенами") — припало Сталінові, то не буде вже нічого дивного, коли й цього нового Михаїла Романова зроблять протектором або посадником республики („батьком народу", як колись „цар-батюшка", він уже є), або „з браку чи недосконалости термінольоґії" — царем...

Чи це станеться саме зо Сталіном? Не знати, але факт є, щовін велитенськими кроками приготовляє Росію і її „народи" до цеї конечної стадії її пореволюційного розвою...

Кілька літ тому хтось кпив із російської революції, кажучи, що ввесь той балаган скінчиться тим, що православний народ покається і на Красной Площі в Москві впаде на коліна перед новим „царем батюшкою" та попросить прощення і забуття... Під гудіння дзвонів всіх московських церков.

І дійсно, хто візьме під увагу цілу російську дійсність, той зґодиться, що для того, щоб СССР назвати царатом, а Сталіна царем, **бракує лише — назви.**

Цікаво, чи ті українці, які твердо вірили, що російська революція взагалі, а большевицька зокрема, творилася в імя вселюдських ідеалів, щастя всіх народів імперії, а не в імя російського централізму і скріплення гнету над „інородцами", чи вони і тепер іще далі віритимуть у Москву?

НЕБЕЗПЕЧНА ГРА КОМУНІСТІВ У ФРАНЦІЇ

Яке диво: в країні запеклої дрібної буржуазії, що все міряє й оцінює на центи, у Франції, комуністична партія виросла на найбільшу числом політичну орґанізацію. За останніми відомостями, у Франції є 300 тисяч зорґанізованих комуністів. Комуністична партія має великий вплив на внутрішню і на закордонну політику Франції. Між членами так званого „народнього фронту" у Франції — соціялістами й радикальними соціялістами комуністи найсильніші. Ще перед трьома роками французька комуністична партія була слабша від соціялістичної партії. Але впродовж останнього часу французькі комуністи здобули собі багато нових прихильників. Чим це пояснити?

Зріст сили комуністичної партії у Франції пояснюємо тим, що французькі большевики висувають перед масами зовсім не ті гасла, з якими в Росії переміг Ленін. Ленін у часі світової війни проголошував, що кожний соціяліст має бажати поразки „буржуазної батьківщини"; французькі комуністи, навпаки: голосують у парляменті за кредити на військо, на вічах співають національний гимн „Марселієзу" і в походах носять трикольоровий національний прапор. Ленін проголошував війну демократії, приватній власності та релігії, — а французькі комуністи заявляють, бючи себе в груди, що нема на світі вірніших демократів, як вони; вониж заспокоюють французьких селян, що комуністична партія й не думає заганяти селян у колективи, а щодо релігії, то комуністичні хитруни співають „Вірую" разом з католицькими робітниками. Як бачимо, в методах душохватства французькі комуністи зовсім відійшли від ленінізму, але чи змінилася мета комуністичних партій, комінтерну та Москви, що дає напрям комуністичному рухові в цілім світі?

Не так давно сталась у Франції дуже визначна подія. Після довгих переговорів між соціялістами та комуністами про „орґанічну злуку", отже про обєднання в єдиній робітничій партії Франції, соціялісти проголосили, що на злуку з комуністами не підуть. Як причина, був лист Димітрова, секретаря комінтерну, з якого було ясно, що французькі комуністи й надалі лишаться вірними рабами Москви. Звичайно, колиб не було листа Димітрова, то французькі соціялісти моглиб знайти десятки інших документів, з яких видно булоб, що Москва дає всім комуністам за межами СССР свої директиви. Провідники французької соціялістичної партії знають добре, куди ґне Москва, але вони мусять бути „хитрі як змії", бо комуністи вміють грати на сентиментальних змаганнях французьких робітників до едности. Ця політична гра у Франції ще не скінчилася. Комуністи в своїх хитрощах пішли так далеко, що запропонували „братерський союз" католицьким робітникам для боротьби за суспільні реформи. На ці спроби мусів відгукнутися сам папа з Риму.

Питання, про яке пишемо далі, має не тільки теоретичний інтерес: що буде, колиб у Франції соціялісти та комуністи утворили єдину партію? Цей факт показував би насамперед перемогу большевизму між французькими робітниками. Аджеж цілком ясно, що 300 тисяч комуністів не числилисяб з бажанням 150 тисяч соціялістів у єдиній партії. Фактично цілий робітничий рух у Франції опинивсяб у руках „червоного папи" — Сталіна. Зріст большвицьких впливів повернув би радикал-соціялістів до правих партій, і „народній фронт" мусів би розпастися. В парляменті утворилась би буржуазна більшість, наслідком того моглоб дійти до ослаблення союзу з Москвою і, навпаки, зближення з Німеччиною. Словом, наслідки перемоги комуністів у Франції над соціялістами найболючіше мусілиб ударити по московських інтересах. Але чи ця небезпека може відстрашити Сталіна? Приклад Еспанії показує, що Москва не спиняється ні перед чим. Москва постачає зброю для республіканської Еспанії і цим тисне на еспанську внутрішню політику. А де зявляться аґенти Москви, там відразу зростає фашизм. Змова „закаптурених" у Франції — це перше попередження для сталінців. Загроза большевизму веде в кожній державі до громадянської війни.

Л. М.

ЗАВЖДИ МАТИ ПЕРЕД ОЧИМА - ІДЕЮ

З нагоди 70-ліття Товариства „Просвіта" у Львові пише „Наш Прапор", що хоч як високо цінимо „Просвіту" за її працю на народнім полі, то всетаки чогось бракує у нашім відношенні до цеї народньої установи. Всетаки ми забуваємо за щось, що є найважніше. Щож це є? Згаданий часопис відповідає на те ось як:

„Ми працюємо для Просвіти довгі-довгі роки, витворили собі своєрідний її культ, пояснили собі на свій спосіб, які маємо супроти неї обовязки, так як їх маємо сповнювати. Коротко кажучи, ми в своїм відношенні до Просвіти змеханізувались, забуваючи за саму ідею, що привела нас до тієї просвітянської праці і до самого просвітянства, як такого, в нашій щоденній просвітянській праці, інколи навіть дуже корисній, ми затратили оте глибоке душевне відчуття дійсного престижу й дійсної ролі Просвіти в нашім національнім житті. Те, що ми пишемо й твердимо, це не фрази. Це дійсність. Так, ми до Просвіти належимо, поширюємо її культ, працюємо згідно з наміченими плянами, одним словом: стараємось якнайкраще вивязатися з наших просвітянських обовязків. Але та вся наша праця в Просвіті і для Просвіти, оте все наше нею зацікавлення якесь самочинне, механічне. Ми не працюємо з потреби душі, з щирого беззастережного захоплення просвітянською ідеєю, а якось так, можнаб сказати, „мертво". Призвичаєння, традиція, гарні слова, але несутні успіхи, вроджений гін до збірної культурної праці — ось що лежить в основах нашої просвітянської праці, а не сама ідея, що до тієї праці привела. Працюємо може й витревало, може й жертвенно, з більшими або меншими успіхами, але працюємо без захоплення, без глибокого душевного зрозуміння, що просвітянська ідея це щось таке високе, таке шляхотне та будуче, що вимагає вже не праці, але посвяти; не хвилевих успіхів, але довгої затяжної боротьби за один великий успіх. Та треба нам зрозуміти, що ідея, як така, сама собою не існує. Її творять задуми й діла живих людей. Ідея — живе людськими вчинками. І просвітня ідея, як така, сама з себе не існувала. Її теж привели до життя високоумні заслужені громадяни нації, а привели на те, щоб вона росла, дужчала й довкруги себе гуртувала всіх, що чуються синами одного великого народу. Свідомі тих великих шляхів, які намітили для просвітянської ідеї наші батьки й діди, вони по змозі своїх сил несли її на своїх плечах, невсипущою працею, засвідчаючи своє для неї розуміння. І те, що ми сьогодні маємо, у великій мірі завдячуємо їм. Вони — наші батьки — просвітню ідею викохали, виплекали; вони мали її залишити в спадку на те, щоб ми її не принизили, а ще більше підняли.

„І саме отут доходимо до висновку, що наша сучасна просвітня праця це одна чергова ланка в 70-літнім ланцюгу великої просвітянської ідеї, яку ми мусимо дальше ушляхотнювати й розбудовувати. Ми не сміємо засклеплюватись у механічному її реалізуванні.

„Ми мусимо працювати в тому глибокому переконанні, що наша праця є не на те, щоб ми заспокоювали свої особисті амбіції, щоб мали чим чванитись та на осягах з тієї праці будувати своє власне щастя. Не сміємо просвітньої ідеї реалізувати мертво, механічно, в переконанні, що „випадає" працювати в Просвіті, бо це „модне", на це люди приємно дивляться; не сміємо виконувати наших обовязків „з ласки", з такого чи іншого уподобання. Але якщо ми маємо направду просвітянську ідею розуміти та бути її носіями, мусимо нею захопитись беззастережно, щиро, глибоко, правдиво. Мусимо працювати з ентузіязмом, у кріпкій вірі, що наша праця це одна чергова ланка в нашім національнім рості".

Гнат Кращанко.

В СТАРІМ ЗАМКУ

Історична повість.

(6)

— А я гадаю, що в замку був якийсь зрадник і то він татар впустив до середини.

Вірменин раптом глянув на Солоняка і додав півголосом, неначе сам до себе:

— І я так гадав. Ще й нині так гадаю... Чи правда те, що люди кажуть, чи було так, як я думаю, замок недобрий захист перед татарами.

— Не знати, чи зубринський пан дав би осадити слободу на своїх ґрунтах. Бо мабуть всі землі в сусідстві його замку, то його маєтність.

— На слободу, гадаю, дуже радо згодиться, бо з того й він мав би якусь користь. Та... гм... як то вам сказати? Тепер в наших сторонах все обернулося горі дном. Раньше, коли той пан сюди прийшов, була тут Польща.

— Пани все лишилися панами в своїх маєтках. Змінилося лиш стільки, що вже не вільно їм так знущатися над народом і так висмоктувати його. Лиш з королівщини прогнано панів, бо королівщина перейшла на військо.

— Тож то! Я не знаю, чий то маєток, той Зубрин. Треба вам знати, що пан Зубрина, то не пан Зубринський, а зубринський пан то Антін Кіндис.

— Таак? — спитав Солоняк, наче би не знав того. — То він пишеться Кіндис?

— Кіндис. Антін Кіндис. Він, підстароста могилівського староства.

— Могилівського староства вже нема. Є могилівський полк.

— Тож то. Старости нема і староства нема, а підстароста є. Я його тайн не знаю. Може він з підстарости перекинувся в козацького сотника?

— Можливе й те, — сказав Солоняк, наче би справді думав, що таке не виключене.

— Хоч той Кіндис був лиш підстаростою, тепер може є сотником, то над ним пана таки нема. Що Зубрин не його власність, знаю лиш я, бо тоді, коли він став тим підстаростою, я був припадково в Могилеві у старости. Він сам тут і словом не сказав нікому, що він лиш панський слуга. Кіндис все казав кожному і тепер ще каже, що Зубрин його власність.

— Ви були при тім, як його робили підстаростою? Як то було?

— Цей замок, дуже старі люди кажуть, побудував тому сто, чи двіста років, якийсь князь, що верховодив козаками. За моєї памяти сидів там підстароста і старости платив чинш. Який, не скажу, бо мене це не цікавило. По смерти того підстарости замок довгий час був без пана. Там користала вдова і діти небіжчика. Сиділи далі і тішилися, що староста не годен знайти наслідника, бо ніхто не вірив, що в цих сторонах татарська небезпека не більша, як коло Житомира, або й Галича. Раз приблукався сюди якийсь високий, плечистий і дужий як бик, хлопище. Чуприна рижа, очі дикі і рухливі, усміх немилий, визиваючий. Одітий був з козацька по татарськи. Казав, що він шляхтич з Галича. Говорив українсько-польсько-татарською сумішкою, бо, мовляв, жив довгий час в татарській неволі. Сидів у нас пару днів і розпитував. Був також на замку, докладно оглянув його і щез від нас.

— Пару днів після того, розказував далі вірменин, я вибрався до Могилева. Приходжу до старости, бо мав до нього орудку, а там той Кіндис добиває торгу. Хоч прийшов зо свідоцтвом сумнівної вартости, що був адміністратором великих маєтків Потоцкого над Збручем, староста приняв його, бо нікого такого, що схотів би сидіти під боком татар, не мав. Так він прийшов сюди, як пан на Зубрині. Лиш я один знав, що він підстароста. Та я нікому не казав того, щоб не рознеслося і щоби сам не зробити собі ворога. Тепер вже не дбаю, бо настали інші часи, і я незабаром ці сторони цілком покину. Всеж таки я просив би вас нікому не виявляти того, що то я вам розказав про нього. (Д. б.)

Степан Мусійчук.

НА ЙОРДАНСЬКІ СВЯТА

На ріці хрест з леду уже докінчили,
По давньому гарно його вирізббили,
Віночком прибрали з барвінку й калини
І стяжечку дали там золото-синю.

„Со миром ізийдем", священик озвався
І ввесь мир хрещений над ріку подався.
Мороз ніс і вуха зухвало щіпає,
Та ніхто не змерз тут; сам Бог тут вітає.

Всі несуть в барвінок прибрані горнята,
Щоб сили нової принести до хати.

Нараз по громаді вістка рознеслася:
Ворожа патруля десь тут узялася!

„Що? Хрест у калині? Це знак тої сили,
Щоб війська Січові знову тут ожили!
Хто жовто-блакитну тут стяжку поставив?
Це кару потягне, це зрада держави!
Це „націоналісти!" За цю „ОУН" зраду
Паде гострий приказ: „Сальва на громаду!""

Затихло в громаді... Священик озвався:
„Це я сказав дати на хрест барви наші!"

Повели старого душпастиря в путах...
Ніхто із громади не смів ворохнутись,
Лиш сонце зимове пригріло хвилину
Й з хреста впала в воду сльозини краплина.

Пішли... Мороз лютий повіяв з півночі,
Громаді навіяв він смутку на очі.
„За щож, Боже милий, нас ворог карає,
Йорданську водицю нам забороняє?"

„Нічого!" — озвались господарі старші.
„Ту воду святили ще прадіди наші,
Її освятили і кровю полили,
Вона нас підкріпить і додасть нам сили.

„Ви черпайте, люди, пийте воду, діти!
Не дав лютий ворог її освятити...
Ми ще дочекаєм свого Водосвяття,
Будемо ще вольні на Йорданські Свята!"

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

А. Г., Дітройт, Міш. — Оголошення про засідання і наради є платні. Ваше повідомлення належить до платних оголошень.

Фаховець.

Малий Івась тягне пса за хвіст.

— Івасю! Не роби того, пес може тебе вкусити! — напоминає мама.

— О, мамо, я не боюся. Пес з цього кінця не має зубів!

ПРАВДА ПРО СОЮЗ — ЦЕ НАЙКРАЩА ДЛЯ НЬОГО РЕКОМЕНДАЦІЯ.

КОНВЕНЦІЙНИЙ ФОНД.

Останнього разу ми вияснили, чому творці У. Н. Союзу і вибирані делегати на конвенції ухвалили колись запомоговий фонд. Ми доказали, що цей фонд має глибоко гуманні підклади, а також користи, з яких кожний член У. Н. Союзу, що попаде в трагічне положення, може користати.

А тепер розглянемо справу конвенційного фонду, що виносить 5 центів на місяць. Невже це витрачені гроші?

Як ми всі знаємо, конвенції У. Н. Союзу відбуваються що чотири роки. Деякі критики говорять, що хоч вони потягають за собою великі видатки, то фактично ніякої користи не приносять. Невже воно справді так? Ні. Конвенції приносять членам У. Н. Союзу, а також цілій українській суспільності в Америці, величезні користі. Вони оживляють не тільки У. Н. Союз, але й ціле українське суспільне життя в Америці.

Ми знаємо, скільки то піднятя родиться в нашій суспільности на передодні конвенції. Правда, в той час маємо також до діла з брудом, але крім того бруду, який витворюють ті, що думають тільки про свої особисті інтереси, далеко більша частина нашого громадянства щиро й совісно застановляється над справами Союзу, а також над справами цілого нашого еміґрантського життя. Всі ці справи переносяться потім на наради конвенції. І тому конвенція стає наче нашим парляментом, що збирається раз на чотири роки. Вона є провіркою совісти і праці провідників і загалу. Вона оживляє наше життя і побуджує провідників та загал до живішої праці. Без тих конвенцій наше суспільне життя в Америці штивніло, костеніло і колиб не трупішіло, то цілком певно поволі всихало.

Конвенції це той цілющий дощ, що оживляє життя по відділах Союзу, а також у цілім українсько - американськім суспільстві. Бо, як усі ми добре знаємо, конвенції У. Н. Союзу не обмежуються лише до чисто асекураційних чи запомогових справ, але рішають сотки ріжних інших справ, що мають культурно-виховні, а навіть політичні наслідки не лише для нашого життя в Америці, але й для визвольних змагань українського народу на рідних землях. Полагоджуючи „другі" справи, У. Н. Союз часто зустрічає гострі і неперебірливі критики таки серед наших людей; але ці критики не змогли відтягнути ці установи від ідейної роботи. Бо так усюди на світі було і є, що всяка, навіть найкраща робота все мала завзятих ворогів, що старалися тій роботі перешкодити.

Ось таку вагу мають ті чотири-річні конвенції У. Н. Союзу, на які ми складаємо на місяць по пять центів, себто стільки, що коштує одна склянка содової води. Про вартість конвенцій дуже добре знали творці У. Н. Союзу. А також делегати У. Н. Союзу на конвенції завжди цей конвенційний фонд ухвалювали, а Союзовий загал завжди це одобрював, бо життя виказує, що конвенції є назагал добром для таких народних і демократичних установ, до яких зачисляється наш У. Н. Союз.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ОТСИМ ПОДАЄМО ДО ВІДОМА ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ З DANBURY, SEYMOUR, ANSONIA, DERBY, NEW HAVEN, BRIDGEPORT, SOUTHPORT, STAMFORD, COS-COB, CONN.,

— що —

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

ТИХ ВІДДІЛІВ ВІДБУДУТЬСЯ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 23-ГО СІЧНЯ (JANUARY) 1938 РОКУ

в годині другій пополудні

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ,

34 BEACH STREET, BRIDGEPORT, CONN.

На ті збори повинні прибути всі відділові урядники з вище згаданих місцевостей, а також делегати минулої конвенції. На зборах говоритиме в організаційних справах гол. рек. секретар У. Н. Союзу, Д. ГАЛИЧИН. 4,15

Головна канцелярія У. Н. Союзу.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРИКЛАД ТИХОГО ГЕРОЇЗМУ.

Цими днями я одержав від свого приятеля з Борінґ Тавн, Н. Дж., листа, в котрому він мені пише, що тому два тижні помер мій старенький приятель, німець Фріц Ренківаль, що продавав хрін у Борінґ Тавні. Його прозвали „Горз редишес мен" (хріновий чоловік). Він полишив заповіт, у котрім записав усе своє майно німецькій державі. На його банковий книжці знайдено $4,000; дім і город продано за $3,000, що разом зробило $7,000. За похорон заплачено $500, а решту, $6,-500, вислано через німецький консулят на німецьку державу.

Прочитавши цього листа, я з дива не міг вийти. Звідки цей бідолаха міг набрати стільки грошей? Яж знав його добре особисто, сотки разів бував у його домику, нераз по кілька годин пересиджував за балачкою.

Раз, коли я в часі розмови нарікав на тяжкі часи, Фріц мене потішав, що треба жити ощадно. „Я, бачите, потраплю жити за 20 центів на день", говорив він. Коли я його питався, скільки він заробляє на день, то він відповідав: „Ріжно: часом пять долярів, а часом доляра. Мій город камінистий, нічого не родить, тільки хрін. Отож я купив машинку, змайстрував візок і тепер розвожу хрін свого виробу по місті. Раз зароблю більше, а раз менше".

А коли я завважив, що хоч його заробіток не дуже великий, то всетаки позволяє йому деколи краще зїсти і випити склянку пива, то він поспішно відповів, щона це не позволяє йому обовязок супроти батьківщини. Колиж я почав допитуватись про подробиці, то він випрямився, його очі запалали і він мені якимсь дивним голосом почав говорити такі слова:

„Хіба можна дозволяти собі на коштовний одяг, коштовну їжу, тим більше на питятику, тоді, коли батьківщина душиться в кайданах, наложених алиянтами по програній війні? Німеччину позбавлено фльоти, позбавлено вояка, наложено на неї ганебні данини, які вона мусить сплачувати переможцям. Чи серед таких обставин це добре вбрання, що лежало на моїм хребті, не пеклоб мене вогнем стиду. Чи ця вибаглива пожива не сталаб цементом у моїм шлунку? А совість, думаєте, булаб спокійна? Ні, вона робилаб мені страшні докори за те, що я розкошую в той час, коли цілий мій нарід переходить великі терпіння. Ті міліони німецьких героїв, що полягли на полі слави, проклялиб мене. Тому я далеко спокійніший і щасливіший, коли резиґную з дорогої одежі і вибагливого життя, а гроші складаю з тою гадкою, що коли помру, то вони підуть на мою державу".

Таких „Фріців" німецька нація має чимало. Не диво, що вона по війні так скоро піднялася, скинула з себе кайдани і стала знов потугою в Европі.

А тепер подивімся на себе: чи багато в нас на еміґрації таких людей як Фріц? Здається, що одинокий Іван Бородайкевич, який записав свій маєток, це є 10 моргів поля, хату і город, що на американську валюту представляло $5,000, на Рідну Школу. Це він почасти врятував нашу еміґрацію від сорому.

Ми, по правді сказати, про жертвенність супроти загальної справи маємо ще дуже обмежене поняття. Ми думаємо, що коли підемо на Листопадове Свято, чи Шевченківський концерт, заплатимо квода, чи доляра, то тим ми вже вповні виконали свій національний обовязок.

А попри те ми ще дуже часто посуджуємо тих, що займаються громадянськими справами, та за той свого квода, чи пів доляра, робимо з них злодіїв. З легким серцем даємо віру всяким вітрогонам, які нічим не заслужилися для нації та прийшли не знати звідки, що такий то і такий суспільний діяч, часто добре відома і заслужена людина, є „панок, доляроxап, що за людські гроші живе і сміється з загалу", і т. п. Такого роду критиканів багато в нас серед еміґрації.

Наша нація є в далеко більшій неволі, ніж була німецька зараз по програній війні. Отже ми повинні бути далеко більше жертвенні, ніж німці. А тимчасом нам іще далеко до німців. Покищо наша еміґрація ще не видала таких „Фріців".

Правда, ми маємо цілі ряди справжніх героїв, якими може гордитися навіть найкультурніша нація. Згадатиб наші останні визвольні змагання, Базар, Крути... Але цей героїзм у нас покищо обмежений тільки до боротьби в отвертому бою, а не поширений на всі ділянки суспільного життя. Він мусить пересякнути наш найширший загал і приняться серед нього, хоч може і в трохи відмінній формі.

Згаданий Фріц дасть нам знаменитий приклад такого тихого, конструктивного героїзму.

В. Гасій, Ню Йорк, Н. Й.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 13-го січня 1938 року помер п. **Теодор Консович**, член Бр. Пресв. Богородиці, від. 149 У. Н. Союзу у Лакавана, Н. Й.

Покійний походив зо села Купновичі, повіт Рудка, Західн. Україна. Прожив 52 роки. До Союзу вступив 12 мая 1914 р., і був порядним членом через 24 роки. Оставив вдову Юстину і пять синів і рідного брата Івана, про котрого не знають де тепер перебуває. Похорон відбувся в понеділок, дня 17-го січня 1938 з церкви грек. кат. св. Духа у Вілкс Бери.

Земля йому пером!

Онуфрій Стецьків, секр

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З ДНЯ

„НЕЗДІБНІ" УЧЕНИКИ.

Нюйорські школи рішилися на цікавий експеримент: вони будуть відділяти тих учеників, що не похапують скоро науки, і творити з них цілком окремі кляси та подавати їм науку з трохи відмінною програмою. Передівсім таким неспосібним ученикам будуть подавати науку повільніше. А далі, вчителі будуть уважно слідити, що є саме причиною, що ученик не всилі скоро схоплювати науки. Бо дуже часто буває таке, що ученик не є загально тумануватий, тільки на перешкоді йому стоять дрібні річи. Наприклад, він не вміє скоро читати. А через те, що він свої зусилля витрачує на читання, він не звертає уваги на зміст. Якби так він вправився в читанні, то був би зовсім здібний в інших предметах; можливо навіть, що був би здібніший від інших.

ФІЗИЧНІ ПЕРЕШКОДИ.

Дуже часто буває і таке, що перешкодою в поступі науки не є умові браки, тільки фізичні. Може бути таке, що школяр добре не добачає. Букви перед його очима танцюють. Він мусить напружувати всю свою енерґію, щоб схопити очима букву, а тимчасом зміст того, що читає, проходить йому мимо. Інші школярі, що не є обтяжені такими фізичними недомаганнями, читають книжку без напруження. Тому більше енерґії лишається у них на те, щоб застановитися над змістом і запамятати його. Подібне може бути з слухом.

ПЕРЕШКОДИ В ХАРАКТЕРІ.

Але перешкоди можуть міститися також у характері. Наприклад, коли хлопець дуже непосидючий, коли його уява вандрує дуже скоро, то він лише на хвилику годен звертати увагу на те, що говорить учитель, чи на те, що він сам читає. Після тої хвилики його гадки вже звернулися на щось інше, і хоч він вухами слухає вчителя, то не розуміє його; а коли сам читає книжку, то також не знає, що читає. Бо хоч його очі бігають по рядках книжки, то гадки вганяють десь по садах, вулицях, чи забавових площах.

Штука концентрування є дуже важна не лише в дітей, але й у дорослих. Дуже часто і дорослі не вміють концентрувати уваги на тій роботі, яку в даній хвилі виконують; і це є одною з найважніших причин їх життевої невдачі.

ПРИЧИНИ УМОВІ.

Але бувають і умові перешкоди. Бувають діти, що мають з уродження сильніші чи слабші здібності. Одна дитина схоплює науку скорше, без напруги, інша, хоч напружує свій мозок, мало що з того розуміє.

Та, розбираючи ці умові недомагання, треба також брати під увагу і те, що дитина може мати малі здібності в одній ділянці, а дуже розвинено в іншій. Є ученики, що дуже тяжко приходить їм наука математики; зате дуже скоро вони вивчують історію, географію, чи якісь інші науки. Є діти, які люблять музику, і для них музика приходить як щось легке, самозрозуміле, так, що вони навіть дивуються, чому інші мучаться над музичними науками, коли ці науки такі легкі. Зате ті самі музикальні діти нераз не всилі зрозуміти навіть легкої гадки з ділянки інших наук.

НЕНОРМАЛЬНЕ РОЗВИВАННЯ.

Внаслідок тих нерівно розложених здібностей дитина може також розвиватися ненормально. Завданням учителів та батьків є так поступати, щоб ті здібності зрівноважити, і дати дитині нормальне, всесторонне виховання.

Але й тут треба вважати, що є винятки, в яких „ненормальність" не є щось пониживе та не є ознакою нездібности, тільки зовсім навпаки, є ознакою їх великої здібности, а навіть ґеніяльности. Бо в одному відношенні вони можуть лишатися далеко позаду т. зв. нормальних дітей, а в іншому — випереджувати їх на сто миль. Даючи їм ґеніяльні здібності, природа наче їм говорила: „Вишколюйтеся в одному напрямку, в якому даю вам надзвичайні здібності". А щоб вам знання з інших ділянок не перешкаджало, то я притуплю ваші мозкові клітини з інших ділянок і зроблю вас у тих ділянках мало чуткими.

ҐЕНІЇ Й ІДІОТИ.

Ґеніяльні люди дуже часто робили замолоду враження ідіотів. Вони виглядали мов заспані тумани, яким наука ніяк не могла просунутись крізь вухо до голови. Наука відбивалася від них наче горох від стіни. Часто їх викидали зо шкіл, бо говорили, що школа на них витрачувати труд.

Та з бігом літ ті люди мовби просипялись. Вони віднаходили себе й переконувалися, що в певних ділянках їм знання дуже легко прищеплюється. Вони навіть бачили, що багато з того знання, яке вони вичитували в книжках, уже наче би було наперед зложене в їх умі. Наука в тому вибраному предметі приходила їм дуже легко. Це фактично навіть не було „набування" науки, тільки відсвіжування тої, що вже вони її в якийсь містичний спосіб звідкись дістали.

Працюючи над собою витревало й наче увільнюючи те своє знання з якогось заклятого замку, вони творили ґеніяльні речі.

НЕ ТРЕБА ЖУРИТИСЯ „НЕЗДІБНІСТЮ".

Маючи це все на увазі, родичі не потребують журитися „нездібністю" своєї дитини. Дуже часто ця „нездібність" потребує лиш дуже маленької, але вправної, поправки і дитина нетільки, що перестане бути „нездібною", але перевищить „здібних".

Зате в ніякому разі не можна лаяти дитини, коли вона в певному напрямку нездібна. Бо коли будемо нерозумно лаяти дитину, то переконаємо її, що вона дійсно туманувата. А враз з тим дитина стратить охоту навіть пробувати піднятись і вирватися з цього хвилевого „туману"; вона може остатися тумануватою на ціле своє життя.

Духові недостачі, подібно як тілесні, вимагають розважного і мудрого підходу; вони потребують лікарства, а не лайки.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 372, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в пятницю, дня 21-го січня в годині 7:30 ввечір. в Тов. Домі. Просимо усіх членів прийти на час, бо буде звіт фінансового секретаря за 1937 рік. — В. Ярема, предс.; В. Реновец, кас.; Д. Семенюк, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Богдана Хмельницького, під Покр. Пр. Тройці, від. 158, повідомляє членів, що надзвичайні збори відбудуться в пятницю, дня 21-го січня, в годині 8-мій вечером, в Укр. Нац. Домі, 216 Ґренд вул. Просимо членів прийти, бо є важні справи до полагодження. — Ю. Павчак, предс.; Іл. Паґут, кас.; Д. Сенюта, секр.

Добрий жарт — гроші варт.

Один з паризьких ілюстрованих тижневиків завів новинку: конкурс анекдоток, придуманих або хочби тільки присланих читачами. Здебільша анекдоти плиткі й неориґінальні. Та часом трапляються і добрі дотепи. В одному з останніх чисел був поміщений такий нагороджений дотеп:

Багатий, але кволий старець хотів оженитися з молодою, гарною, але бідною дівчиною. Пастор, який мав вінчати „молодят" і який був приятелем молодого, пробував його відмовити від подружжя.

— Подумайте над цим. Виж старий і немічний чоловік. Ваша суджена молода й гарна! Хіба ви будете щасливі? Чиж не ждуть вас неприємні несподіванки й розчарування?

Рік пізніше старець зустрінув урадуваний пастора.

— Ваші побоювання були зовсім безосновні! Я щасливий, щасливий і дам вам на те доказ. Моя жінка сподівається дитини. Я стану небавом батьком! Чогож мені ще більше бажати?

Пастор розвів руками.

— Щож, значить, я помилився... Вибачте, дорогий приятелю. Та мені, знаєте, пригадалася подія з моєї молодости. Я був тоді місіонарем в Африці. Одного разу йшов я пустинею і читав біблію. Раптом, відкись він узявся, кинувся на мене лев! Щож я мав робити? Зброї при собі я не мав. Я підніс біблію і вдарив нею льва по голові. Лев упав мертвий. Я зідхнув з вдяки до Бога і пішов у свою дорогу. Заки перейшов кілька кроків, побачив стрільця, який чистив свій кріс... Із дула ще йшов дим.

НЕЗАПЛЯМОВАНА МИНУВШИНА ЛЮДИНИ ЯК УМОВА АМЕРИКАНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА

Кандидат до американського громадянства мусить уміти говорити по англійськи і мусить дещо знати про форму правління Злучених Держав та повинуватись конституції цього краю. Але крім того вимагається від нього „доброго морального характеру". В деяких судах судді часто вибачають, коли кандидат не може дати всіх відповідей на питання про федеральне і стейтове правління. Але неминуче і без винятку відкидають подання чужинця, що хоче дістати в Америці натуралізацію, коли такий чужинець в останніх пятьох літах перед внесенням подання був засуджений за злочин. Людина, яка в своїм житті провинилась якимось серіозним злочином, не буде допущена до громадянства навіть тоді, коли це сталося багато літ передтим. Та не лише людям, що були суджені й засуджені, не дають громадянських прав. Це може трапитися й таким, що перед суд не ставали і навіть арештовані не були, але їх минувшина наводить сумніви щодо їх морального характеру.

За приклад може послужити справа одного чужинця на тихоокеанськім побережжі, що недавно старався про натуралізацію. Цей чоловік, утікач від повоєнного заколоту в Европі, прибув до Злучених Держав у 1920 році; приїхав сам один, залишивши за морем жінку й дитину. Він каже, що його жінка пішла була жити з іншим чоловіком і пізніше вийшла замуж, отже він міг уважати себе за нежонатого, хоч законного розводу не одержав. Тому на вступі в Америку, коли його екзамінувала іміграційні урядовці, він про свою родину не згадував. Перебувши в Америці кілька літ, він знов оженився. Тепер у нього з другою жінкою троє дітей — всі троє роджені в Америці. Але коли він тепер старався дістати американське громадянство, то виявилося, що він уже був раз жонатий. Хоч багато свідків свідчили, що його життя в цім краю було з усякого погляду бездоганне, то його подання суд відкинув на тій основі, що його моральний характер не такий, як вимагає закон. Він не сказав про своє перше подружжя, коли приїхав сюди, і таким затаєнням обманув американські власті. Крім того, коли він оженився другий раз, не маючи від першої жінки розводу, то це є бігамія (двоженство).

Всіх тих клопотів він міг собі легко защадити. Передовсім повинен був сказати про себе всю правду. А коли справді його перша жінка пішла замуж за іншого, то він міг і повинен був розвестися з нею передтим, як женився з другою.

Трохи подібна справа другого імігранта, що таки успів дістати собі американське громадянство, затаївши, що в нього в Европі є жінка, з якою він не розвівся. Виявилося це два роки пізніш, і наслідок був такий, що суд уневажнив його громадянські папери, як добуті обманом.

На такі справи не можна дивитися легковажно, бо не легковажать їх тутешній закон і практика американських судів. Чи імігрант, чи роджений у цім краю американець, як оженився другий раз, не одержавши правильного розводу з першою жінкою, то провинився бігамією. Не оправдує нікого факт, що не він жінку, а жінка його покинула, або що він не знає, де жінка дівається. В більшості стейтів є на те рада, а саме можна дістати розвід власне на тій основі, що жінка чоловіка покинула і з ним не живе. Коли жінка одержала розвід за границею і вдруге вийшла замуж, то звичайно можна на це дістати документальний довід, який чоловікові облегчить розвід в Америці. В кожному разі вимагається, щоб чужинець сказав про себе правду. Коли того не зробить, то може стягнути на себе обвинувачення, що дістався до Америки обманом, і в деяких випадках можуть його за це навіть депортувати.

Останніми часами натуралізаційні екзамінатори звертають спеціяльну увагу на подружній стан кандидатів до громадянства, особливо таких, що свої сімї полишили за кордоном. Натуралізаційні суди стоять на тім становищі, що хто покинув свою родину, той не заслужив собі бути американським громадянином, хочби навіть у цім краю вів себе бездоганно. Коли трапилась у подружжі незгода без вини кандидата до американського громадянства і він з жінкою розійшовся, то він повинен мати на увазі, що закон розріжняє сепарацію і розвід і не дозволяє нікому другий раз женитись, не одержавши наперед законного розводу.

ФЛІС.

МАЄТКОВИЙ СТАН УКР. ПРАВ. ЦЕРКВИ СВ.ВОЗНЕСЕННЯ В НЮАРКУ.

На основі звіту Контр. Комісії подається до відома, що:

1. До 1-го грудня 1937 проперти церковної громади, цебто лоти і будинок коштують $23,200.75.

2. В цій сумі є вложених — $13,716.31 зібраних грошей, цебто жертви від фундаторів, добродіїв та дрібніші датки від симпатиків Укр. Прав. Церкви, як рівнож приходи із імпрез на фонд будови нової церкви.

3. В суму $23,200.75 входить позичка затягнена в організаціях, групуючихся біля Укр. Прав. Церкви та у членів парохії, яка разом виносить $6,550.00.

4. В суму $23,200.75 входить сума $2,934.44, як зобовязання за вложений і ще незаплачений матеріял.

5. Укр. Прав. Церква має морґедж — даний нею на продані проперти 179 Корт вул., Нюарк, Н. Дж., на суму $3,000.00 на 6 процент і ними трома тисячами та відсотками буде сплачувати свої зобовязання подані в рубриці 3 і 4.

Загальне зіставлення зобовязань церкви виносить $6,550.00 рубрика 3 + $2,934.44 рубрика 4, разом все $9,484.44.

По відтягненню від цеї суми $3,000.00, які треба брати як готівку, умішену на 6 процент — то довг церковної громади виносить $6,484.44.

Отже маєток церковної громади рівняється $13,716.31 — вложена готівка; $3,000.00 — виданий церквою морґедж на 6%; разом $16,716.31, а фактичний довг $6,484.44.

КОМІТЕТ БУДОВИ НОВОЇ ЦЕРКВИ: о. Д-р В. Клодницький, Василь Ткач, Іван Любинець, Яків Вишиковський. КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ: П. Крупницький, Д. Гейтота, Г. Ковальо. УРЯД ЦЕРКОВНИЙ 1937: С. Перожок, А. Шеремата, М. Юрів, О. Жухович; УРЯД ЦЕРКОВНИЙ 1938: В. Ткач, О. Жухович, П. Крупницький, М. Юрів.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

НАЧАЛЬНИК УРЯДУ НАНКІНГУ.

Тао Гсі-шан, котрого японська команда по заняттї міста Нанкінґу встановила начальником автономної комісії для управи китайської столиці під японською окупацією, читає маніфест, у котрім осуджується китайський уряд, що мав владу до окупації. Довкола нього японські дорадники.

ШУКАЮТЬ СКАРБІВ КОРОЛЯ КСЕРКСА.

Міліонові скарби, що мають теж велике історичне значіння, хочуть греки добути з морської глибини, де вони вже лежать майже 2,500 літ. Це воєнна каса перського короля Ксеркса, яку греки затопили в 480 році перед Христом у славному бою коло Саляміни. Каса була на воєнному кораблі перського короля і затонула разом із кораблем.

Ксеркс то був могутний король Сходу, перед яким дрижало багато тодішніх народів. Щоби ще і Грецію завоювати, приплив до неї з величезною армією, що була також могутня, що своїми стрілами „затьмарила сонце", як пишуть тодішні історики. Його фльота була величезна у порівнянні з фльотами інших держав. Коли його військо переходило Босфором через два мостя на европейський бік, море розбурхалось і обі мости розбилися. Король Ксеркс хотів, щоб і море побачило, що значить могутність східного володаря, і приказав бичувати розбурхане море, яке не хотіло сліпо покоритися королевій всемогутній волі.

Старинні письменники оповідають про казково великі скарби, що їх Ксеркс забрав із собою на воєнній кораблі. Греки тоді в бою коло Саляміни перемогли і знищили перську воєнну фльоту. Так греки оборонили свою незалежність. У саляміськім заливі затонули багато кораблів, а між ними і той, на якому була величезна Ксерксова скарбниця. Ксеркс мусів соромно втікати. Було це тому 2,418 літ.

Тепер грецький інжінір Парастрос випрацював проєкт, як то видобути той скарб із морської глибини. А саме Парастрос знайшов десь стару грецьку мапу, на якій дуже точно описано, де затонув цей перський корабель із скарбницею. У старинних грецьких джерелах сказано, що на кораблі було не менше як 108 талантів, себто міліона. Інжінір Парастрос запевняє, що місце, де затонув корабель, буде легко знайти, а той воєнний корабель напевно був сильно збудований і мав металевий панцир, який міг зберегтися і досі. І сам скарб певно був у якійсь металевій скрині. Навпаки, інші твердять, що корабель, або те, що було на кораблі, за ті довгі століття вкрила грубезна верства намулу. Парастрос досліджував увесь саляміський залив і ствердив, що там нема намулу грубшого як 30 — 60 стіп. Такий намул нетяжко усунути спеціяльними апаратами; вони при помочі згущеного воздуха усунуть цілу верству. Робилиб це так: нурці спускаються під воду і спеціяльними відморськими апаратами розглянуть розкопаний намул.

Золоте весілля.

Австрійський цісар Франц Йосиф I. підчас побуту в Альпах зайшов початком гутірку із верховинцями. Головно любив побалакати зо старшими.

Раз цісар стрінув пяного як ніч дідуся.

— І не сором так запиватися?

— Ваша цісарська величносте, сьогодні моє золоте весілля. Пятьдесять літ минуло...

— А, як так, то що інше, розумію. Одначе деж ваша жінка, господарю?

— Я лишив її вдома.

— Це негарно.

— А щож що вільму обходить моє весілля? Тамта жінка вже не живе, а теперішній я не позволяю міщатися до моїх сумних спогадів.

—o—

Один шотляндець дістав раз при виплаті платні 10 шилінгів забагато. Місяць пізніше виплатили йому 10 шилінгів менше. Шотляндець здинервувався:

— Що це за порядки! Що це за ошуканство!? — кричав перед касою.

Справдили рахунки і виявилося, що касієр за першим разом помилився був при обрахунку.

— Чому ж ви за першим разом не спростували помилки, а тепер робите авантуру? — спитав тоту шотляндця.

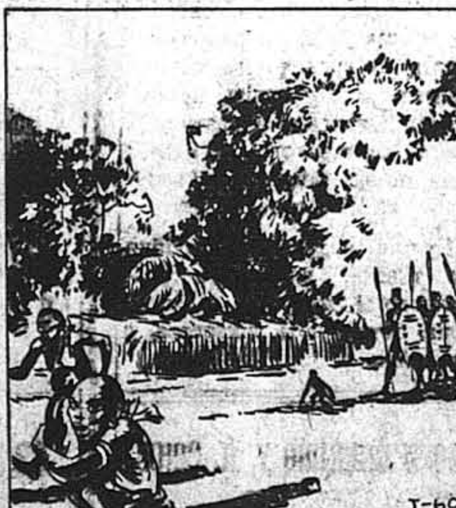
— З причини глупої помилки не буду зчиняти авантур, та коли така історія трапляється вдруге, то що інше.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ. (60)

Нервовими рухами і криком Нкіма показувала вазірам дорогу до села племени удаля. Нкіма думала, що Тарзан знаходиться в полоні того племени. Бо як тільки Тарзана чорні увязнили, вона кинулася в нетрі і пішла шукати вазірів. Вона не знала, що Тарзан вночі висвободився і втік з увязнення. Вазірі йшли за малпою, начеб вона була їх справжнім провідником.

Та в малпі вони бачили представника Тарзана. Хоч вазірі були і дикуни, то Тарзан так їх вишколив, що вони вміли по військовому маширувати і серед чорних робили могутнє враження. Побачивши їх, діти і жінки племени удаля перелякалися насмерть і почали втікати до колиб. З биттям серця дивилися на них також чорні чоловіки й очікували клопоту.

Удальо в моменті небезпеки ніколи не ховався. Він, хоч чорний, то знав це краще ніж деякі білі „вожди", що в небезпеці треба мужньо ставити чоло і не ховатися за плечі інших. Хоч і билося в нього серце, овсетаки він станув на почеснім місці й очікував делегації вазірів. Біля нього зібралися його дорадники.

Гупінго, якого мозок працював скорше ніж їх усіх докупи, тепер почав обдумувати свій плян. Його скажена лють огорнула за те, що Тарзан, хоч покликаний, проте скопив його дочку. Отсі чорні це були приятелями Тарзана. Він рішив на них жорстоко помститися. Він, як багато білих провідників, не мав на увазі загально громадських справ, тільки справу своєї родини.